

Bilaga 1:2 till kommunstyrelsens protokoll den 11 januari 2006, § 9

PM 2005 RIII (Dnr 329-3791/2004, 329-822/2005, 329-1220/2005)

Lys upp Stockholm i rosa, Lys upp Globen, Belysning på stadens byggnader

Skrivelser av Kristina Alvendal (m), Kristina Axén Olin (m) och Barry Andersson (s)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Skrivelserna, Lys upp Stockholm i rosa, Lys upp Globen och Belysning på stadens byggnader anses besvarade i enlighet med vad föredragande borgarrådet anför.
2. Stadsledningskontoret får tillsammans med berörda nämnder undersöka om en utökad belysning av stadens byggnader är möjlig både vad gäller tillfälliga projekt som mer befintliga installationer.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utarbeta en policy angående belysning av stadens byggnader i syfte att sprida budskap och information.
4. Stadsledningskontoret återredovisar till kommunstyrelsen ovan nämnda uppdrag.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

Tre skrivelser har inkommit till kommunstyrelsen som alla berör belysning av stadens eller vissa av stadens byggnader. I detta ärende behandlas samtliga tre skrivelser.

Lys upp Stockholm i rosa, har inlämnats av Kristina Alvendal (m) och i denna skrivelse föreslås att stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda möjligheterna att belysa en av stadens byggnader i rosa under oktober månad varje år, *bilaga 1*. Under oktober månad infaller Cancerfondens insamlingsperiod för det Rosa Bandet.

Lys upp Globen, har inlämnats av Kristina Axén Olin (m) och denna skrivelse tar upp förslaget att lysa upp Globen under vinterhalvåret med första tillfälle under melodifestivalen, *bilaga 2*.

Belysning på stadens byggnader, har lämnats in av Barry Andersson (s) som föreslår att staden i större utsträckning belyser Stockholms byggnader såsom Stadshuset och Globen, under den mörka tiden, *bilaga 3*.

Remisser

Skrivelsen, Lys upp globen i rosa, har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, stadsmuseinämnden och könshetsrådet.

Stadsledningskontoret har inget att erinra förutsatt att förslaget är möjligt att genomföra utifrån ekonomi, teknik och berörd fastighetsägares synpunkter.

Stadsbyggnadsnämnden har i stort inget att invända mot förslaget att lysa upp Globen eller några andra byggnader i rosa. Valet av byggnad är avgörande för en lyckad belysning, t.ex. Hötorgsskrapornas gavlar, men även Globen är möjlig.

Gatu- och fastighetsnämnden anser att Globen eller någon av Hötorgsskraporna skulle vara lämpliga men andra förslag lyftes fram såsom Strömsborg eller vattenrummet vid Klara sjö.

Stadsmuseinämnden beslutade att tillstyrka skrivelsen förutsatt att det inte påverkar stadsbilden negativt. Belysningen ska även vara tillfällig och det bör nog utredas vilka byggnader som är lämpliga och bör komma i fråga.

Skönhetsrådet avstyrker skrivelsen även om syftet är vällovligt.

Skrivelsen, Lys upp Globen, har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB med underremiss till Stockholm Globe Arena.

Stadsledningskontoret nämner att Stockholm Globe Arena AB sedan ett par år har en bygglovsansökan under prövning när det gäller belysning av Globen. Att lysa upp hela Globen har inte prövats så frågan bör utredas vidare. Hänsyn måste dock tas till ekonomi både vad gäller investeringskostnader och framtida drift.

Stockholms Stadshus AB delar uppfattningen att det vore trevligt om Stockholms byggnader fick bättre fasadbelysning, det gäller inte minst Globen. Koncernledningen vill dock avvakta slutgiltigt ställningstagande i sakfrågan tills Globenarenornas egen kostnadsberäkning är klar.

Stockholm Globe Arena framför att ett test redan har genomförts på upplysning av Globen vid norra sidan. För närvarande görs en kostnadsberäkning av vad en upplysning av hela Globen skulle kosta. I övrigt tillstyrker de både Kristina Axén Olins och Barry Anderssons skrivelser.

Skrivelsen, Belysning av stadens byggnader, har remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, fastighets- och saluhallsnämnden och skönhetsrådet.

Stadsledningskontoret har inget att invända mot att belysningen på intresanta byggnader i staden utökas under förutsättning att kulturhistoriska, estetiska och tekniska aspekter beaktas.

Gatu- och fastighetsnämnden har inte inkommit med något svar.

Fastighets- och saluhallsnämnden yttrar sig främst över belysning av stadshuset. Senast januari 2005 har en försträkning av belysningen av fasaden gjorts och det pågår arbete med att förbättra belysningen på statyer och utsmyckningar. Ytterligare förstärkning av fasaden skulle förta framtoningen av stadshusets tunga fasad och vore inte lämpligt.

Skönhetsrådet instämmer med Barry Andersson om att ljus tekniken utvecklats under senare år så att fasadbelysningen nu har goda möjligheter att ske utan att en byggnads arkitektoniska uttryck förvanskas. Likaså instämmer rådet i att det är viktigt att hitta energisnåla lösningar för belysningen. Genom projektet Nattljusvision finns redan nu uppbyggd kompetens som gör att frågorna kan behandlas skyndsamt.

Mina synpunkter

Två av skrivelserna i detta ärende handlar om ljus och belysning på stadens byggnader för att skapa en upplevelse, lyfta fram och försköna vår stad och dess fantastiska byggnader. Den tredje skrivelsen om att lysa upp Stockholm i rosa, har delvis ett annat syfte. I den föreslås att Globen eller någon annan byggnad ska belysas med rosa ljus

under oktober månad för att förstärka och lyfta fram Cancerfondens kampanj, det Rosa Bandet. Andra städer i Europa har tagit detta initiativ.

Stockholm med sitt vatten och sina vackra byggnader lämpar sig väldigt väl för att använda ljus och fasadbelysning för att ytterligare förstärka och framhäva stadens skönhet. Ett vällovligt arbete har redan startats genom "Projektet nattljusvision". Projektet drivs på uppdrag av tidigare gatu- och fastighetsnämnden numera trafiknämnden. Initiativet till projektet togs 2000 och 15 miljoner kronor avsattes för ett antal olika projekt. De övergripande målen har varit att lyfta fram Stockholms estetiska kvalitéer, öka säkerheten för trafikanterna, sträva efter en mänskligare innerstad och skilja motortrafik från fotgängare. Det finns skäl att ytterligare arbeta vidare inom detta område och uppdraget skulle behöva utvidgas till att omfatta fler delar kring målet att lyfta fram Stockholms estetiska kvalitéer och låta det omfatta belysning av både fasader men även statyer, träd, vatten m.m. Flera av remissinstanserna har nämnt ett antal intressanta förslag på hur belysning av stadens byggnader och även vatten kan genomföras.

Att använda fasadbelysning för att sprida budskap och information är en intressant idé. Både hötorgsskraporna och Centralstationen belyses under jultid med delvis detta syfte. Förslaget i skrivelsen om belysning i rosa på någon av stadens byggnader, bör av den anledningen undersökas och utredas, om det skulle vara möjligt att lysa upp en lämplig byggnad under en tillfällig period. Staden skulle behöva utarbeta en policy för hur dessa frågor ska hanteras så att en tydlig inriktning finns att hålla sig till vid ställningstaganden inför förslag inom detta område.

Det bör påpekas, likt många remissinstanser har gjort, att ny energieffektiv teknik ska användas och att ekonomi och estetiska avvägningar är viktiga i sammanhanget. Att allmänt öka antalet byggnader som belyses och ljuseffekten på dessa är inte säkert att det berikar stadsmiljön. Staden har dock skaffat sig kompetens genom "Projektet nattljusvision" och med den kunskapen kan vi gå vidare och ytterligare arbeta för att genom ljussättning skapa ett vackrare och mer intressant stadsrum. I budget för 2006 har trafiknämnden fått i uppgift att arbeta vidare med belysningsfrågorna delvis utifrån inriktningen i denna promemoria.

Jag föreslår med vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Skrivelserna, Lys upp Stockholm i rosa, Lys upp Globen och Belysning på stadens byggnader anses besvarade i enlighet med vad föredragande borgarrådet anför.
2. Stadsledningskontoret får tillsammans med berörda nämnder undersöka om en utökad belysning av stadens byggnader är möjlig både vad gäller tillfälliga projekt som mer befintliga installationer
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utarbeta en policy angående belysning av stadens byggnader i syfte att sprida budskap och information.
4. Stadsledningskontoret återredovisar till kommunstyrelsen ovan nämnda uppdrag.

Stockholm den 9 december 2005

LEIF RÖNNGREN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Under de mörka timmarna på dygnet och speciellt under den mörka årstid som vi nu befinner oss i, syns knappt Stockholms skönhet. När europeiska storstäder belyser sina byggnader och vackra miljöer är Stockholm till stor del nattsvart. De enda ljuskällor som lyser upp staden är handlarnas julbelysning och skyltfönster.

Den försiktighet som finns över hur Stockholm ska belysas gör sig bland annat påmind i belysningen av Stockholms stadshus. När stadshuset äntligen fick belysning så var den så försiktig att den knappt syntes. Även Kungliga slottet är ett tydligt exempel på den trevande belysningspolitiken. Slottet syns knappt i vintermörkret. Endast Centralstationen är ett lysande undantag i från den annars så försiktiga ljussättningen.

Det är viktigt att ha i åtanke att belysning av byggnader och miljöer är inte bara en estetiskt fråga utan även en brottsförebyggande åtgärd. I dag är det t ex många som inte vågar gå genom Kungsträdgården efter mörkrets inträde eftersom de känner sig otrygga. Det är dock inte bara byggnader som behöver lysas upp. Även parker som t ex Kungsträdgården borde få bättre belysning både av gångvägar och träd för att få en vackrare och tryggare miljö.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Utsmyckning av byggnader kan vara ett adekvat, roligt och bra sätt att uttrycka engagemang i angelägna frågor, i icke-kommersiellt syfte, såsom att lysa upp Globen för att uppmärksamma Cancerfondens insamling. Det är bra att staden möjliggör för den typen av manifestationer på ett strukturerat sätt. Det kan dock vara svårt att fånga alla framtida idéer i en policy.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ena Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Tre skrivelser har inkommit till kommunstyrelsen som alla berör belysning av stadens eller vissa av stadens byggnader. I detta ärende behandlas samtliga tre skrivelser.

Lys upp Stockholm i rosa, har inlämnats av Kristina Alvendal (m) och i denna skrivelse föreslås att stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda möjligheterna att belysa en av stadens byggnader i rosa under oktober månad varje år. Under oktober månad infaller Cancerfondens insamlingsperiod för det Rosa Bandet.

Lys upp Globen, har inlämnats av Kristina Axén Olin (m) och denna skrivelse tar upp förslaget att lysa upp Globen under vinterhalvåret med första tillfället under melodifestivalen.

Belysning på stadens byggnader, har lämnats in av Barry Andersson (s) som föreslår att staden i större utsträckning belyser Stockholms byggnader såsom Stadshuset och Globen, under den mörka tiden.

REMISSER

Skrivelsen, Lys upp globen i rosa, har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, stadsmuseinämnden och skönhetsrådet.

Skrivelsen, Lys upp Globen, har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB med underremiss till Stockholm Globe Arena.

Skrivelsen, Belysning av stadens byggnader, har remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, fastighets- och saluhallsnämnden och skönhetsrådet.

Skrivelse 329-3791/2004 Lys upp Globen i rosa

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 december 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Rosa Bandet grundades 1991 som ett sätt att skapa uppmärksamhet kring bröstcancer. Vissa städer i Europa har uppmärksammat detta genom att varje år i oktober lysa upp en byggnad rosa. Författaren föreslår att kommunstyrelsen beslutar att stadsledningskontoret ges i uppdrag att utreda möjligheten att göra en av stadens byggnader rosa under oktober månad varje år.

Stadsledningskontoret har inget ytterligare att erinra förutsatt att förslaget är möjligt att genomföra utifrån ekonomi, teknik och berörd fastighetsägares synpunkter. Arbetet med att förbättra stadens ljussättning bedrivs inom ramen för gatu- och fastighetsnämndens projekt ”Vision nattljus”. Det fortsatta utredningsarbetet bör kunna ingå inom ramen för detta projekt eftersom de nämnder som är direkt berörda av genomförandet av förslaget ingår i stadens övergripande projekt för effektbelysning.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 25 november 2004 att bifalla stadsbyggnadskontorets förslag.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Under de senaste åren har det skett en teknikutveckling inom belysningsområdet, så att det är möjligt och inte alltför kostnadskrävande att t.ex. färga en byggnad rosa med ljus. De senaste två åren har vi i Stockholm fått se illuminationer vid jultid av tidigare okänd omfattning.

Efter kontakter med en belysningstekniker, en scenograf och en konstnär törs vi påstå att det är möjligt att belysa Globen på ett sätt som skulle kunna vara värdigt och effektivt för både projekt och byggnader.

Alla fasadbelysning av byggnader och anläggningar är bygglovspliktig enligt plan- och bygglagen. Varje år prövas i bygglov både ett antal och permanenta fasadbelysningar och belysningar som tillfällig åtgärd under en begränsad tid. En förutsättning att erhålla bygglov är att förslaget är estetiskt och tilltalande, lämpligt för byggnaden och ger en god helhetsverkan. Kulturhistoriska byggnaders karaktärsdrag ska beaktas och tas till vara och särskilt värdefulla byggnader och deras närmiljöer för inte förvanskas.

Att färga en byggnad rosa förutsätter att den har en utformning och material som lämpar sig. Dess funktion och påverkan på närmiljön är också av stor vikt. Ekonomi och berörda fastighetsägarens synpunkter kan sätta gränser för vad som är möjligt att genomföra. Det kan finnas fler byggnader än Globen t.ex. det runda huset vid Kungsbron, som är klätt i vit klinker eller varför inte prova att färga kondensången från Hammarbyverket?

Stockholm Globe Arena AB har sedan ett par år en bygglovsansökan under prövning, som gäller uppsättning av 10 strålkastare för fasadbelysning. Det saknas dock ett förslag so kan belysa hela globens rundning och någon provbelysning har ännu inte skett, inlämnat förslag kanske klarar en tredjedel av globytan. Stadsbyggnadskontoret tror det är tekniskt och estetiskt möjligt även om det idag saknas lämpliga platser att montera alla de strålkastare som erfordras för att kunna uppnå en övertygande effekt. Frågan kan utredas vidare.

De senaste två åren har gavlarna på hötorgshusen mot Sergelgatan i city illuminerats under advent. Den anläggningen är tekniskt mer begränsad och skulle kunna användas året runt. Det skulle vara möjligt att i bygglov pröva om de fem gavlarna mot Sergelgatan kan lysas upp i rosa redan i oktober 2005, medan Globen kanske kan användas 2006.

Det avgörande för en lyckad belysning i rosa är valet av en lämplig byggnad. Stadsbyggnadskontoret medverkar gärna i ett eventuellt uppdrag att ta fram lämpliga förslag på byggnader och ge råd kring bygglovsfrågor. Vi har tidigare ställt oss positiva til tidsbegränsade effektbelysningar.

Som ett bidrag till Cancerfondens insamling till Rosa Bandet kan kostnaden för en bygglovsprövning efterskänkas.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 16 december 2004 att bifalla gatu- och fastighetskontorets förslag.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Kontorets första förslag är att Globen eller någon eller några av hötorgsskraporna skulle vara bra. Dessa hus äger inte GFN. Möjligen skulle läget intill Söderleden på fastigheten Strömsborg vara bra. Kontoret bedömer preliminärt att kostnaderna för att belysa Strömsborg eller liknande byggnad under en månad med specialstrålkastare och filter uppgår till ca 100 000 kronor.

Ett förslag på en plats med stort genomslag kan annars vara att belysa vattenrummet vid Klara sjö med specialstrålkastare som kan monteras permanent och tändas vid andra tider på året med annan ljusfärg. Här är det också enklast att lösa bländningsproblem. Dessutom finns ju så att säga en naturlig geografisk koppling till staden verksamhet förutom att vatten är magiskt att ljussätta i största allmänhet. Kostnaden för detta uppskattas till ca 200 000 kronor monterat och klart.

Stadsmuseinämnden beslutade den 15 december 2004 att bifalla stadsmuseiförvaltningens förslag att tillstyrka motionen.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tillstyrker skrivelsen, dock med tillägget att färgningen i rosa inte får medföra att stadsbilden påverkas på ett negativt sätt eller att kulturhistoriska värdefulla byggnader och bebyggelser förvanskas. Den rosa belysningen i fråga måste vara tillfällig, dvs tidsbegränsad. Vidare måste det nog utredas vilka byggnader som kan komma ifråga, varje belysning i rosa bör utredas för sig.

Skönhetsrådets svar daterat den 1 november 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Rosa Bandet bildades för ett tiotal år sedan för att skapa uppmärksamhet kring bröstcancer. Idag bidrar Rosa Bandet med mycket substantiella bidrag till forskning kring bröstcancer och stöd till drabbade. Som ett led i rörelsens stävanden har under senare år en rad städer låtit illuminera någon märkesbyggnad i rosa under oktober månad. Kristina Alvendal önskar nu att något liknande årligen också ska genomföras i Stockholm, och frågar om inte Globen kunde vara ett lämpligt objekt.

Även om det handlar om ett synnerligen vällovligt syfte, ställer sig skönhetsrådet negativt till den typ av jippobetonad manifestation i stadsrummet som detta trots allt måste beaktas som. Att uppmärksamma bröstcancer på det här sättet, skulle snart föra med sig att företrädare för andra, nog så beaktansvärda kampanjer skulle resa krav på att få göra liknande ljusarrangemang.

Skrivelse 329-822/2005 Lys upp Globen

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt stadsbyggnadsnämnden har Stockholm Globe Arena AB sedan ett par år en bygglovsansökan under prövning, som gäller uppsättning av 10 strålkastare för fasadbelysning. Det saknas dock ett förslag som kan belysa hela globens rundning och någon provbelysning har ännu inte skett, inlämnat förslag kanske klarar en tredjedel av globytan. Frågan bör således utredas vidare. Stadsledningskontoret har inget ytterligare att erinra förutsatt att förslaget är möjligt att genomföra utifrån ekonomi (både med hänsyn till tagen till investeringsutgiften och framtida drift- och underhållskostnader), befintlig teknik och berörd fastighetsägares synpunkter.

Stockholms Stadshus AB:s svar daterat 17 maj 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen delar uppfattningen att det är trevligt om Stockholms byggnader fick bättre fasadbelysning. Detta gäller inte minst stora landmärken som Globen. Koncernledningen vill dock avvakta slutgiltigt ställningstagande i sakfrågan innan Globenarenornas egen kostnadsberäkning är klar.

Stockholm Globe Arenas svar i underremissen har i huvudsak följande lydelse.

Vi har under melodifestivalen genomfört ett test av hur en upplysning av Globen skulle kunna se ut och kommit fram till att effekten blir mycket bra. Vi valde i detta läge att endast lysa upp den norra sidan som syns från Stockholm. Vi håller för närvarande på med en undersökning av vad kostnaden skulle bli att göra en upplysning av Globen och beräknar att ha underlaget klart innan sommaren. Vi tillstyrker både Kristina Axén Olins skrivelse och den Barry Andersson har lämnat in som handlar om att lysa upp Stockholms unika byggnader och vi är gärna med som ett pilotprojekt.

Vi vill dock understryka att bolaget inte har finansiering tillgänglig för en sådan åtgärd och kommer med de ökade avkastningskraven och minskade investeringar vi ska leva upp till de kommande tre åren inte heller ha möjlighet att prioritera medel framöver.

Skrivelse 329-1220/2005 Belysning av stadens byggnader

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 15 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret har inget att invända mot att belysning på intressanta byggnader i staden utökas under förutsättning att kulturhistoriska, estetiska och tekniska aspekter beaktas. En sådan sammanvägning sker i de enskilda fallen i samband med stadsbyggnadsnämndens prövning av bygglovsansökningar för fasadbelysning. När det gäller de byggnader som särskilt omnämns i skrivelsen hänvisar stadsledningskontoret till de remissvar som inkommit från övriga remissinstanser samt till kontorets tjänsteutlåtande över en skrivelse av Kristina Axén Olin (m) i ett liknande ärende (dnr329-0822/2005).

Gatu- och fastighetsnämnden har inte inkommit med något svar.

Fastighets- och saluhallsnämnden beslutade den 19 maj 2005 att bifalla fastighets- och saluhallskontorets förslag.

Fastighets- och saluhallskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan 1929 har försök med att belysa Stockholms Stadshus med varierande resultat genomförts. Den fasadbelysning som monterades sensommaren 2003 har nu kompletterats. Kompletteringen som Stadsbyggnadsnämnden beviljat bygglov för blev klar i januari 2005. Resultatet har givit en jämnare och något kraftigare belysning av byggnaden med tornet.

Vår uppfattning är att en ytterligare förstärkning av fasadbelysningen skulle företa framtoningen av stadshusets tunga fasad med dess oregelbundna murningssätt.

Däremot pågår arbete med att förbättra belysningen på statyer och utsmyckningar av fasaden så att ljuset skall falla in i och ge en mer harmonisk helhet av Stadshuset. Detta arbete beräknas vara klart före hösten.

Skönhetsrådets svar angående skrivelsen av Barry Andersson daterat 18 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Med anledning av gatu- och fastighetsrotelns remiss av kommunfullmäktigeordförande Barry Anderssons skrivelse i rubricerat ärende vill skönhetsrådet anföra följande.

Skrivelsen

Skrivelsen anför att det är viktigt att stadens märkesbyggnader fasadbelyses för att Stockholm ska kunna fortsätta utvecklas till en attraktiv turist och evenemangsstad. Syftet är därför att föreslå kommunstyrelsen att uppdra åt de berörda nämnderna att skyndsamt genomföra en utökad belysning av Stadshuset, Globen och andra intressanta kommunala byggnader.

Kommunal beslutsprövning

Fasadbelysning beviljas genom stadsbyggnadskontorets bygglovsprövning. Stadsbyggnadskontoret initierar inte på egen hand de ärenden de har att pröva utan avvaktar bygglovsansökan. För stadens del gäller att förutvarande gatu- och fastighetskontoret ägt och förvaltat stadens byggnader och därför tagit initiativ till belysning av de byggnader som är

kommunalägda. För statliga eller privatägda byggnader gäller samma förhållande - att fastighetsägaren ansöker om tillstånd.

"Projekt Nattljusvision"

Sedan flera år tillbaka har skönhetsrådet medverkat i "Projekt Nattljusvision" – ett projekt som haft till syfte att skapa både trevnad och trygghet genom ett flertal belysningsområden. Projektet har, om inte skyndat på arbetet med stadens belysning, så i varje fall skapat en stabil och tvärförvaltningsärendehanteringsform runt frågorna. Det är rådets bestämda uppfattning att det inte är oviljan att belysa staden som gjort att vissa projekt inte kunnat realiseras. Det är istället brisfällig teknik som skapat hinder. Stadshustornet är ett slående exempel på ett projekt som ännu inte lyckats, i rådets ögon dock ett tämligen ovanligt exempel (se nedan). De flesta fasadbelysningar för vilka bygglov söks tillstyrks också bifall/beviljas bygglov efter provbelysningar. Att "Projekt Nattljusvision" nu lagts ner riskerar den skyndsamma hanteringen som efterfrågas då projektet efter en lång inkörsperiod nu hade förutsättningar att skapa goda resultat. Det är rådets uppfattning att stadens princip att vara restriktiv mot fasadbelysning inte ska ses som att staden är negativt inställd till belysning av byggnader och miljöer.

Trivsel och trygghet

I media diskuteras för närvarande den bristande fasadbelysningen i innerstaden intensivt. I många fall hänvisas till stockholmarens känsla av otrygghet i miljöer för främst gångtrafik. Påfallande ofta tas belysningen av Stockholms slott och Stadshuset upp som ärenden där belysningsprojekten stoppats av antikvariska skäl. Rådet vill påpeka att Stockholms stad inte kan initiera en annan belysning av Stockholms slott då byggnaden inte är kommunalägd. Vad gäller stadshustornet är det rådets uppfattning att tekniken fortfarande har sådana brister att en fasadbelysning inte kan göra det till formen divergerande tornet rättvisa. Effekten har hittills blivit att tornet uppfattas som rundat. Det är dock rådets mening att en fortsatt utveckling av tekniken mycket väl kan innebära att en tillfredställande lösning kommer till stånd – prov pågår som rådet ännu inte tagit ställning till. Rådet önskar dock skilja den mer estetiska formen av fasadbelysning från den belysning som skapar trygghet. De olika belysningsmotiven har olika syften och används på olika sätt även om de i enstaka miljöer sammanfaller, exemplifierat av skillnaden mellan belysningen av Globen, det förestående projektet för Kungsträdgården eller belysning av en gång-/cykelväg genom en park eller ett skogsparti.

Rent generellt betyder inte fasadbelysning av ett antal intressanta kommunala byggnader att staden uppfattas säkrare, det kan dock bidra till att vi uppfattar enstaka stadspartier som ljusare. I sammanhanget är det således viktigt att förstå att kvaliteten belysningsprojekten inte handlar om ljusstyrkan utan dess utformning för att berika miljön, samt att man inte får negligera behovet av den ljussättning som skapar reell trygghet i stadsmiljön – i innerstaden likväl som i förorten. Det nordiska mörkret är något att betvinga lika väl som det är något att ta av: silhuettverkan, stjärnhimmel och mörkrets innebörd för djurlivet ska vägas mot den estetiska vinsten av lyckade fasadbelysningar och den festliga karaktär de kan skapa. Att höja ljusstyrkan på en byggnad kan dock mycket väl medföra att de angränsande byggnaderna kan upplevas som än mer mörka varför belysningseffekten alltid måste ses i ett vidare perspektiv än byggnad för byggnad. Allt sammantaget lämnar den beslutsfattande myndigheten med avväganden som är avgörande för att skapa en högkvalitativ stadsmiljö och således kan ta tid. En redan erhållen kunskapsbas som den "Projekt Nattljusvision" besitter, eventuellt i förnyad regi och med stärkta mandat, skulle mycket väl kunna vara en framkomlig väg för ett skyndsamt genomförande av en utökad belysning i Stockholm.

Sammanfattning

Rådet håller i fullo med skrivelsen slutsats att ljus tekniken utvecklats under senare år så att belysningen nu har goda möjligheter att ske utan att en byggnads arkitektoniska uttryck förvanskas. Rådet anser också att fasadbelysning ska ske så att de berikar stadsmiljön och att de betydelsefulla byggnaderna ska lyftas fram men inte bli alltför dominanta mot omgivande bebyggelse. Rådet ställer sig även helt bakom åsikten att det är viktigt att hitta energisnåla lösningar för belysningen. Vidare anser rådet att staden redan nu har en uppbyggd kompetens som gör att frågorna kan behandlas mer skyndsamt, vilket rådet inte motsätter sig.